

KE TOE FAKALOLOTO ANGE: Tusite 13 Sune 2023

TALATEU

'Oku tau 'i he kuata hono ua 'o e ta'u ko 'eni. Ko e kuata 'uluaki mahalo pe na'e fakafiefia, hoko ko e pole pe na'e faingata'a kiate kitautolu. Ka 'i he 'etau fou kotoa atu ai, 'e hoko foki ia ko ha taimi ketau tupu ai, toe fakaloloto ange pea mo tau lotu fakataha. Ko e taimi ketau toe fokotu'utu'u fo'ou 'etau mo'ui, ketau 'ukuma mo fakafeta'ia 'a e lahi mo e mafimafi 'a hotau fu'u 'Otua.

'E sai kapau te ke lau 'a **Saame 24:1-10**.

Ko **Saame 24:4** 'oku pehe, 'Ko ia 'oku nima ma'a mo loto 'ata'ataa, kuo 'ikai te ne tuku hono laumalie ki he muna, Pea kuo 'ikai te ne fuakava ki he kakaa.' 'Oku lave 'eni kiate kinautolu 'oku nau ma'a 'o tatau pe 'i he 'enau ngaue (nima) pea mo 'enau kaveinga (loto). Kuo 'osi fokotu'u foki 'e Tevita ia ko e 'Otua 'oku pule ki mamani, pea 'oku ne hoko atu leva heni ke ne talaki ko e 'Otua pe foki 'oku ne pule'i 'a mamani 'aki ha makatu'unga fakamolale. Ko ha nima 'oku ma'a 'oku mahu'inga ia ki he mo'ui haisini, ka 'oku lave 'eni ia ki he ma'a 'oku mahulu atu 'i he fufulu'aki pe 'a e vai. Ko Ponitisi Pailato na'a ne fufulu pe fanofano hono nima he vai, ka na'e 'ikai ke ma'a ai. Ko e 'nima ma'a' 'e 'ikai ke taau ia kapau 'e 'ikai ke fetaulaki mo ha 'loto 'oku ma'a'.

FAKAKAUKAU LOTO

Hanga 'o lau 'a e ngaahi lotu ko 'eni mei he tohi himi pe 'a e Siasi, **hiva fika 790**

Tuku Taimi ke ke Ma'oni'oni

By William Dunn Longstaff (1822-94)

Tuku taimi ke ke ma'oni'oni, talanoa ki ho 'Eiki;
Nofoma'u kiate ia ma'u pe, mo ke kai 'i he 'ene folofola
Fakakaume'a ki he fanau 'a e 'Otua, tokonia foki e kau vaivai;
Fekumi foki ki he 'ene tapuaki pea 'oua na'a ngalo ia.

Tuku taimi ke ke ma'oni'oni, neongo e fakavave 'a mamani;
Tuku hao taimi lahi 'i he lilo, ko koe pe mo Sisu;
'I he 'etau fakamama'u kia Sisu, tetau hoko hange pe ko ia;
Ko 'etau kaungame'a mo hono 'ulungaanga 'e ha mai ia 'o tau hange pe ko ia.

Tuku taimi ke ke ma'oni'oni, tuku ki ai kene tatakai.
'Oua mu'a teke lele mu'a ai, neongo pe ko e ha e me'a 'oku hoko;
'I he fiefia mo e mamahi, kei muimui pe ki ho 'Eiki,
Pea ke fakamama'u kia Sisu, 'o falala pe ki he 'ene folofola.

Tuku taimi ke ke ma'oni'oni, ke nonga pe ho loto;
Ko e fakakaukau mo e ongo'i kotoa pe 'oku ne kei pule'i pe;
Pea 'oku tatakai atu 'e hono Laumalie ki he fauniteni 'o e 'Ofa
He ko e taimi si'i pe kuo ke taau mo e tauhi 'i hono 'ao 'i 'olunga.

Fakatokanga'i ange e ngaahi fehu'i ko 'eni:

- 'E anga fefe 'a ho'o tuku taimi ke ke ma'oni'oni?
- 'Oku ke faka'ataa nai e 'Otua ke ne liliu koe 'i he 'ene taimi pe 'a'ana?
- Ko e ha e me'a 'oku ne ta'ofi koe mei ho'o hange pe ko Sisu?

NGAUE FAKALAUMALIE

Ko e Hiva fakataata

Ko e hiva fakataata 'oku lahi 'aupito hono ngaue'aki 'i Tonga ni. 'Oku 'ikai foki ke 'i ai hano fakangatangata 'i he ta'u motu'a ka 'oku kau katoa pe ki ai 'o fakatefito pe 'i he hiva pea mo e katoanga 'oku fai. Ko hono kamata ko ia 'a e hiva fakataata na'e fakahoko ia ko e fakame'ite ki he tu'i pe ko e kuini 'i ha katoanga pe ko ha 'aho mahu'inga. 'A ia ko hono fakalea mo e faiva na'e fa'u katoa ia ko e fakalangilangi ki he tu'i mo e anga 'ene pule.

'I he tu'uta 'a e lotu Fakakalisitiane 'i Tonga ni pea tali 'e he tu'i Siaso Tupou 1 'a Sisu, ko e Fonua kotoa leva, na'e liliu kotoa ai heni 'a e hiva mo e lotu 'o fakahangatonu pe ia ki he 'Otua Mafimafi.

'Oku hanga foki 'e he hiva fakataata 'o 'ai kita ke fakahaa'i 'etau 'ofa ki he 'Otua 'i he hiva mo e faiva, 'a ia 'oku kau kotoa ki ai 'a hotau sino. 'Oku fakamanatu mai 'e **Teutalonome 6:5** ketau 'ofa ki he 'Otua 'aki hotau sino kakato 'o ha kitu'a he 'etau ngaue, lotu mo e 'ofa.

'Oku anga fefe leva 'a hono fakahoko kitautolu 'e he hiva fakataata ki he 'Otua? Ko e hiva 'oku ne fakahoko kitautolu mo e ongo. Ko e ngaahi hiva 'o e katoanga 'oku ne tatakai kitautolu 'aki ha ivi ketau mafana 'o tau'olunga. He ko e lea 'o e hiva 'oku uhu ki hotau lotu pea ne 'omai e manatu 'o ne tatakai 'etau tokanga ki he 'Otua. 'Oku tau foaki ma'u pe e langilangi ki he 'Otua 'o fakafou atu mei hotau sino kotoa.

- Ko e ha e founga 'oku ke fakahaa'i 'aki koe ki he 'Otua?
- 'Oku anga fefe 'a ho'o ngaue'aki e hiva mo e hiva fakataata ke ke hu mo fakahounga'i e 'Otua 'i ho'o mo'ui?
- 'Oku ke to'a fe'unga ke ke faiva pe tau'olunga ki he 'Eiki he 'aho ni?

NGAAHI KAVEINGA LOTU

- Lotu ma'ae Pule'anga Tonga, kau memipa 'o e falealea mo e fale 'o e tu'i, mo hono fakalele hotau Fonua, ke nau kei fekumi ki he finangalo 'o e 'Otua 'i he me'a kotoa pe 'oku nau fai.
- Lotu ma'ae kau taki lotu, tautau tefito ki he Kautau Fakamo'ui. Tau kole ki he 'Otua ke kei hokohoko atu 'ene tatakai pea ke ne kei lea pe ki he kau taki.
- Lotu ma'ae ngaue ki he 'olokaholo mo e faito'o kinatapu 'i Tonga ni mo hotau vahenga- Kuo 'i Tonga ni e faito'o konatapu mo e 'olokaholo pea oku na maumau'i lahi e mo'ui 'a e kakai.
- Lotu ma'a 'etau fanau 'i 'api mo 'apiako. Lotu ma'a kinautolu 'oku kei ako, ke nau tupu fakautuutu mo fakaloloto 'ia Kalaisi.
- Lotu ke tupu pea fakalalaka 'a e ngaue ki he ngaahi kindy 'i Tonga ni.
- Lotu mu'a ke 'i ai ha fakaakeake 'a e kau Kalisitiane kotoa pe he pasifiki. Tuku ke tau tu'u hake pea tau tukupa ke foaki hotau ngaahi Fonua ki he 'Otua.

He lolotonga ko ia 'a e fakavavevave 'a mamani, tuku ketau tuku taimi ketau ma'oni'oni!